

Ett dåligt år för dvärgmåsar jämfört med de senaste åren.

Skrattmåsar

Häckning: En liten koloni etablerades i Valnaren 1994 där flera ungfåglar och boungar sågs 10/7 (Kent Söderberg). Som mest sågs 82 ex i Öknasjön 23/5 där flera låg på bo (Björn Carlsson, Joakim Ed, Kent Söderberg). En koloni på 100 par observerades på Svavelgrundet, Söderfjärden, Mälaren (Lars Broberg). En stor ansamling sågs i Gorsingeholm där 420 ex observerades 6/4 (Peter Kjellin).

Skräntärna

1 ex sträckte 1/8, 2 ex 7/8 och 1 ex 23/8 vid Talludden, Mälsåker (Björn Carlsson).

Silvertärna

Vår: 8 ex sträckte vid Rokaudd, Överselö 3/5 (Björn Carlsson, Kent Söderberg).

Fisktärna

Första: 1 ex 29/4 (Torsten Carlsson).

Silltrut

1 ex sågs vid Rokaudd, Överselö 3/5 (Kent Söderberg, Björn Carlsson).

Havstrut

1 koloni med cirka 20 bon utflugna ungar sågs 11/6 vid Skinnpälsten, Mälaren (Raoul Karlsson).

Skogsduva

Första: 1 ex Länna 14/3 (Bernt Andersson).

Turkduva

1 ex sträckte förbi Bergshammar, Fogdö

den 17/4 (Joakim Ed). Endast en observation.

Turturduva 2-1

1 ex på vägen vid Hista 28/8 (Mats Rönnegren)
Obsad andra året i rad.

Berguv

Flera ropande hanar hördes i kommunen under mars.

1 ex sågs vid flera tillfällen i Lännatrakten i slutet av oktober (Bernt Andersson).

Sparvuggla

1 ropande ex vid Sörtorp, Mariefred under mars (Peter Kjellin), 1 ex visslade från strandskogen Falkberget, Nedre Marviken 19/3 (Raoul Karlsson), 1 ex observerades vid Stacksund 30/8 (Björn Carlsson).

Hornuggla

Häckning: 1 par vid Ytterselö kyrka (Björn Carlsson), 1 kull Fatburen, Mariefred 20/6 (Fredrik Ellin), 1 kull Ökna, Åker 20/6 (Fredrik Ellin).

Nattskärna

1 spelande vid Dalen 16/6 (Staffan Hellbom).

Kungsfiskare

Vinter: 1 ex obsades vid Mälarbåtar, Strängnäs 2/1-8/3 (Björn Carlsson, Kent Söderberg, Fredrik Ellin, Peter Kjellin m. fl.) samt obsad under häckningstid på samma lokal (Björn Carlsson), 1 ex sågs vid diket Bergshammar, Fogdö 17/4 (Joakim Ed).

Mindre hackspett

1 par häckade vid Rokaudd, Överselö. Även hörd trumma vid Mörtsjön, Länna. Valnaren, Länna, Öknasjön, Härad samt 2 ex vid Bergshammar, Fogdö (Kent Söderberg m. fl.), 1 ex obsades vid Talludden, Mälsåker 3/4 och 31/7 (Björn Carlsson), obsad vid Stäret, Överselö s:n 28/4 (Torsten Carlsson), 1 ex sågs i trädgården Videvägen den 30/4 (Joakim Ed).

Tretåig hackspett

Födosök hittades på en lämplig gran i södra delen av Stampmossen, Kronoparken Åker 3/11 (Björn Carlsson).

Det är mycket troligt att det häckar tretåig i Åkerskogarna, det gäller bara att vara ute och lyssna i rätt tid.

Trädlärika

Häckning: 2 par häckade vid Vallbyfälten SÖ om Strängnäs (Kjell Thorsén), 1 ex flög över Merlänna 27/3 (Kent Söder-

berg), 1 ex Kvittens sopstation 28/3 (Torsten Carlsson), 1 ex nära Kalkbro 28/3 (Staffan Hellbom), 1 ex Bredmossen, Åker 31/3 (Raoul Karlsson), 1 ex spelflög över Moraskepp, Länna 3/4 (Kent Söderberg), 1 ex sjungande vid Krogen, Lännaån 3/4 (Kent Söderberg) samt 1 sjungande vid brandfältet i Strängnäs 3/4 (Torsten Carlsson), 1 sjungande vid Lunda (Torsten Carlsson), 1 ex överflygande Sörtorp, Mariefred 6/4 (Peter Kjellin), 1 ex vid Härads skjutfält 8/4 (Staffan Hellbom), 1 ex Norrlänna, Gravkullshygget 12/4 (Raoul Karlsson), 1 ex Öknasjön 1/5 (Mats Rönnegren), 1 ex spelade vid Karlsberg, Valsberga 2/5 (Raoul Karlsson), 1 sjungande Gullringen 12/5 (Joakim Ed), 1 ex sjungande hane Marsjön, Läggesta 24/5 (Raoul Karlsson), 1 sjungande Cementgjuteriets grustag 2/6 (Raoul Karlsson), 1 sjungande väster om Solberga 4/6 (Raoul Karlsson), 1 sjungande vid Länna bruk (Staffan Hellbom), samt 1 sjungande vid Sätertorp, Malmby 12/6 (Raoul Karlsson), 3 olika spelande ex Kungshagen, Mariefred (Peter Kjellin), 1 ex Åsa gravfält, Ytterselö 5/8 (Fredrik Ellin).

2 häckningar samt 18 troliga häckningar blev inventeringsresultatet 1994.

Sånglärika

Första: 1 ex Berga 10/3 (Bernt Andersson).

Berglärika (1-1)

1 ex sågs på ett fält vid Lundby, Fogdö 1/1 (Magnus Brandel m. fl.).

Backsvala

Häckning: 1 koloni vid Kyrkviken, Stallarholmen samt 1 koloni vid Sandåsa

(Mats Rönngren), 1 koloni om 20 bon i norra delen av grustaget vid Strängnäs cementgjuteri (Raoul Karlsson).
Observera att 1995 skall vi rapportera backsvalhäckningar.

Ladusvala

Under tre helger sträckte det totalt 636 ex förbi Kyrkviken, Stallarholmen fördelat på: 150 ex 28/8, 373 ex 10/9 och 108 ex 17/9 (Kent Söderberg, Fredrik Ellin).

Rödstrupig piplärka

1 ex Solö, Fogdö 26/8 (Magnus Brandel), 1 ex rastade vid Valla, Ytterselö 1/9 (Kent Söderberg), 1 ex Vansö 3/9 (Magnus Brandel), 1 ex rastade vid Eneby, Överselö 10/9 (Kent Söderberg), 1 ex Valla, Ytterselö 18/9 (Fredrik Ellin).
5 rapporterade ex är något över det normala.

Gulärta

Häckning: Obsad under tiden 5/5-28/8 med som mest 8 ex. 2 juv sågs 22/7 i Skäggesta, Åker (Kent Söderberg, Fredrik Ellin).

Obsad under våren vid Valnaren, 1 hane (flava) ringmärkt, Norrälänna 8/5 (Kjell Thorsén).

Sommar: Obsad vid Gorsingeholm 6/6 (Kent Söderberg).

Sista: 1 ex sågs vid Valla, Överselö 14/9 (Björn Carlsson).

Sädesärta

Första: 1 tidigt ex sågs vid Valla, Ytterselö 31/3 (Fredrik Ellin).

Under två helger 10/9 och 17/9 sträckte det totalt 205 ex vid Kyrkviken, Stallarholmen (Kent Söderberg, Fredrik Ellin).

Strömstare

2 ex Långa Edet, Marviken 9/1 (Björn Carlsson), obsad vid Tovesta, Länna samt Lännabruk under januari (Bernt Andersson, 2 ex vid Berga, Åker i februari (Bernt Andersson), 2 ex sågs rasta vid Strandbadet, Strängnäs 16/10 (Joakim Ed), vid Åkers styckebruk flera stycken fram tom mars (Staffan Hellbom)

Gärdsmyg

Vinter: 1 ex vid Mälarbåtar, Strängnäs 3/1 (Fredrik Ellin), 1 ex Berga, Åker 27/2 (Kjell Thorsén), 1 ex hördes vid Bergaån 4/3 (Magnus Brandel), 2 ex runt Sörtorp, Mariefred under december (Peter Kjellin).
Höst: 1 ex varnade vid Rokaudd, Överselö 6/11 (Fredrik Ellin, Kent Söderberg), 1 ex hördes vid Arphus, Söderfjärden 11/11 (Kent Söderberg).

Rödhake

1 sent ex hördes vid Bergshammar, Fogdö 26/11 (Magnus Brandel).

Blåhake

1-2 ex rastade vid Valla, Ytterselö 29/8-14/9 (Fredrik Ellin m. fl.), 3 ex vid Eneby, Överselö 29/8-17/9 (Fredrik Ellin, Kent Söderberg), samt 1 ex vid Merlänna 7/9 (Kent Söderberg) 1 ex Bergshammar, Fogdö 3/9 (Magnus Brandel), 1 ex Solö, Fogdö 4/9 (Magnus Brandel), 10 ex rastade i Valnaren, Länna 7/9 (Rolf Pettersson).
Observerad endast under hösten.

Rödstjärt

20 sjungande hanar hörda i Strängnäs kommun 1994.

Storspov

7 ex gick ned på Svavelgrundet, Bergshammar, Fogdö 23/4 (Joakim Ed) samt en stor flock på 40 ex sträckte förbi samma lokal 25/4 (Kent Söderberg), vid Bergshammar hördes även spelande fåglar (Lars Broberg).
Juni-juli obsar: 10 ex rastade i Gorsingeholm 26/6-2/7 (Kjell Thorsén), 2 ex flög över Söderlänna 4/7 (Bernt Andersson), 1 ex obsades vid Skäggesta, Åker den 17/7 (G Källman).

Morkulla

Vinter: 1 ex 2/12 Sörtorp, Mariefred (Peter Kjellin)

Svartsnäppa

3-4 ex rastade i Valnaren, Länna 26/4 (Bernt Andersson), 2 ex rastade vid översvämningen, Norrälänna 27/4 (Kent Söderberg), 2 ad rastade vid Skäggesta 7/6 (Kent Söderberg), 1 ex rastade i Valnaren, Länna 30/6, 5 ex rastade vid Skäggesta 15/7 (G Källman), 2 ex sträckte förbi Talludden, Mälsåker 27/7 (Björn Carlsson), 2 juv rastade vid Skäggesta 15/8- 22/8 (Kent Söderberg, Björn Carlsson), 1 ex simmade likt en kolossal wilsonsimsnäppa i Söderfjärden 4/9 (Magnus Brandel).

Rödbena

2 ex rastade vid Valnaren 17/7 (Kent Söderberg). 2 ex sträckte förbi Talludden, Mälsåker 1/8 (Björn Carlsson), 1 ex rastade i Skäggesta, Åker 12/8 (Mats, Ida Rönngren).

Gluttsnäppa

Första: 1 ex Valnaren, Länna 29/4 (Raoul Karlsson).

Rastade med som mest 11 ex i Valnaren den 30/6 (Kent Söderberg). Flera ex observerades vid Skäggesta, Åker under tiden 21/7-28/8 (Kent Söderberg, Björn Carlsson m. fl.), 2 ex sträckte förbi Talludden, Mälsåker 1/8 (Björn Carlsson).

Skogssnäppa

Trolig häckning: 2 ex obsades under häckningstid vid Skäggesta Åker (Kent Söderberg).

Första: 3 ex Valnaren 3/4 (Kent Söderberg).
Som mest rastade 11 skogssnäppor vid Valnaren 10/7 (Kent Söderberg) och 8 ex i Öknasjön, Härad 24/7 (Anders och Kjell Thorsén).

Grönbena

Första: 1 ex vid Skäggesta, Åker 1/5 (Kent Söderberg). Obsad under de flesta häckmånaderna vid Valnaren som mest sågs 50 ex rasta 17/5 (Kent Söderberg). Även obsad vid Öknasjön bl. a. 30 ex 13/5 (Hjördis och Leif Carlsson).

Juni-juli obsar: 13 ex Valnaren, Länna den 25/6 (Kent Söderberg), 11 ex i Öknasjön, Härad 27/6 (Leif och Hjördis Carlsson), 30 ex Valnaren 10/7, 10 ex Skäggesta, Åker 15/7 (Kent Söderberg).

Sista: 1 ex Valnaren 12/9 (Kent Söderberg).

Drillsnäppa

Häckning: 1 par häckade vid Talludden, Mälsåker (Björn Carlsson)
Häcker det bara 1 par i kummunen?

Dvärgmås

3 juvenila sågs sträcka vid Stallarholmsbron 28/8 (Mats Rönngren).

Höst: 1 sent ex sågs mellan Hista och Kumla 27/11 (Björn Carlsson).

Övrigt ses fjällvråk sträcka både vår och höst.

Fiskgjuse

Häckning: 1 par med minst 1 unge Mellan-marviken, (Björn Carlsson), 1 par Bondkroken, 1 par Bråtorp (Raoul Karlsson) samt 1 par Stora Rullingen (Raoul Karlsson).

Första: 1 ex sträckte vid Berga, Åker 1/4 (Kent Söderberg, Patrik Söderberg) och 1 ex i Stallarholmen 1/4 (Fredrik Ellin).

Hur många par häckar i Strängnäs kommun? Rapportera gärna alla häckningar.

Tornfalk

Häckning: 1 par häckade i ett kråkbo i en tall vid Näsbyholm, Fogdö. 1 par häckade i även i år i Domkyrkotornet, Strängnäs. Utflugna ungar sågs från 20/6. Den 1/7 sågs 4 ex parkerade uppe på tornhuvan (Lars Broberg). Paret sågs vid tornet från 12/3 (Pål Nyström), 1 par Vältesta (Raoul Karlsson).

Första: 1 tidig hona jagade vid Gorsingeholm 10/3 (Kent Söderberg) även observerad vid Gorsingeholm 9/4-29/5 (Björn Carlsson).

1 hona sågs i Merlänna 24/6 (Kent Söderberg).

Stenfalk

1 ex Rokaudd, Överselö 2/4 (Fredrik Ellin).

Lärkfalk

Häckning: 1 par med minst 1 juv Sörtorp, Mariefred samt en trolig häckning vid Långsjön, Mariefred (Peter Kjellin), 1 par

jagar bort korpar 3/6 Kråksjön, Tosterö (Raoul Karlsson).

Första: 1 ex jagade vid Valnaren, Länna 19/5. Sedan obsad fram till 24/8

(Kent Söderberg). 1 par obsades i Öknasjön, Härad under tiden 13/5-24/7 (Kent Söderberg, Leif och Hjördis Carlsson, Kjell Thorsén), 1 ad Skäggesta, Åker 3/8 (Kent Söderberg), 1 ex Merlänna 20/8 (Kent Söderberg), 1 ad obsades 23-26/8 Talludden, Mälsåker (Björn Carlsson), 1 ex Mellan-marviken 31/8 (Björn Carlsson), 1 ex Söderfjärden 10/9 (Magnus Brandel).

Sista: 1 ex sträckte förbi Kyrkviken, Stallarholmen 17/9 (Fredrik Ellin, Kent Söderberg).

Pilgrimsfalk (2-1)

1 ex observerades vid Söderfjärden 22/9 (Ilva Hansson).

Obsad andra året i rad.

Tjäder

1 hona nära Kalkbro 12/3 (Staffan Hellbom), 1 hona vid Finnsjön 21/5 (Staffan Hellbom).

Järpe

1 vid källan Långa Edet 13/4 (Staffan Hellbom), 5 st vid Harsjöhult 25/4 (Staffan Hellbom).

Rapphöna

Flera ex obsades vid Berga, Åker 8/5 (Bernt Andersson), 1 ex spelade vid Berg, Selaön 11/6 (Joakim Ed)

Vaktel 5-3

1 ex spelade vid Berg, Överselö 4-5/6 (Åke Ellin, Kent Söderberg, m. fl) samt 1 ex

Exkursion : Korpbo

Snösiska 10-3

1 ik rastade tillsammans med gråsiskor på brännässlor vid Åsa gravfält, Ytterselö den 4/11 (Fredrik Ellin), 1 ex sågs vid Lundby, Fogdö 12/10 (Magnus Brandel), 1 ex tillsammans med gråsiskor Käringssten, P 10:s övningsfält, Vansö 28/12 (Leif Karlsson).

Större korsnäbb

Observerad på Videvägen 12 16/4 (Joakim Ed), 6 ex sågs i en tall vid Stavtorp, Länna 24/4 (Björn Carlsson, Kent Söderberg), 5 ex 10/11 Sörtorp, Mariefred (Peter Kjellin) och 15 ex 13/11 Kungshagen, Mariefred (Peter Kjellin).

Rosenfink

3 sj hanar vid Lunda äng 28/5-3/6 (Raoul Karlsson), 2 sj Morrarön 26/5 (Kjell Thorsén), 1 ex Mälsåkers slott 27/5 (Björn Carlsson), 2 ex sjöng i Valnaren, Länna den 30/5, 1 ex sj i Södra änden av Gorsingeholmsreservatet 30/5 (Raoul Karlsson), 1 ex hörd vid Näsbyholm, Vansö 31/5-5/6 (Lars Broberg), 1 ex hörd i Öknasjön, Härad 3/6 (Kent Söderberg), 1 ex hördes i Merlänna 4/6 (Kent Söderberg), 1 ex Talludden, Mälsåker 30/6 samt 1/7 (Björn Carlsson).

Totalt 13 ex under sommaren ligger i nivå med tidigare år.

Stenknäck

Observerad och hörd på 14 lokaler i Strängnäs kommun under maj-juni samt att juv obsats vid Rokaudd, Överselö.

Lappsparv

1 ex Valla, Ytterselö 18/9 (Fredrik Ellin).

Snösparv

Vinter: 6 ex 2-4/1 Gorsingeholm, Strängnäs (Björn Carlsson).

Höst: 1 ex 19/10 Gorsingeholm (Björn Carlsson).

Ortolansparv

1 ex sjöng utmed Bergaån 25/4 (Raoul Karlsson), 2 ex sjöng vid Åsa, Överselö den 7/5 (Björn Carlsson), 1 ex Berg, Ytterselö 26/6 (Fredrik Ellin).

Arten verkar stadigt minska i kommunen.

Sävsparv

Höst: 1 ex hördes från vassen vid Rokaudd, Överselö 6/11 (Fredrik Ellin, Kent Söderberg).

Vinter: 1 ex observerades i ett dike vid Bärby, Fogdö 2/1 (Göran Andersson). 15 ex räknades på Fogdö 2/1 (Göran Andersson).

Korpbo, Valnaren

Den 23 april ägde årets första klubbexkursion rum. Vi skulle få se (och fick det naturligtvis också) ett korpbo. Detta verkade tydligen inte speciellt intressant för klubbens medlemmar. Vi var bara två, Raoul, som var ledare, och jag. Dessutom var Raouls kurselever med, så vi var inte ensamma. Är det inte intressant att se korpbo? Eller är det vardagsmat? Jo, alla vet naturligtvis hur de ser ut, man snubb-

Fältbestämning : Tofsvipa

På vägen in mot stan hörde vi så kärrensångaren, som ju alltid är en upplevelse med alla sina härmläten. VI blev lyssnande ett bra tag, det är verkligen fascinerande!!

Sävsångare och rörsångare hördes naturligtvis lite här och var, men även en gärdsmyg vid Lagnövägen. Vi for förbi Kinger, där en vaktel hade hörts, men den hade antingen försvunnit eller så var den bara tyst. VI åkte förbi Näsbyholm, och strax innan hördes rördrom och enkelbeckasin. Sedan for vi till "obligatoriska" Valnaren. Strax före avtagsvägen från 55:an till Länna Bruk, till vänster om 55:an, hördes den. Jag hade hört den där även ett par dagar tidigare, den småfläckiga sumphönan. Den tog verkligen i!

Vid Valnaren hördes den högljudda trastsångaren. Det är, mig veterligen, första året vi haft trastsångare vid Valnaren. Verkligen kul! Två rörhönor hördes också, liksom sothöns, skogssnäppa och vattenrall.

På tillbakavägen svängde Torsten och jag in där den småfläckiga hörts och körde den smala vägen som mynnar ut vid bron på väg 910 (mellan Länna och världsmetropolen, dvs Åker). Hade vi vetat hur vägen såg ut lite längre fram skulle vi nog aldrig vågat köra. Det var nästan så vi fick in vatten i kupén, det var väl nästan halvmeterhögt med vatten. Nåväl, allt gick bra! Det bästa var emellertid, att vi hörde en småfläckig sumphöna till!! Två stycken alltså på samma kväll, inte så långt ifrån varandra. Dessutom lät en kattuggla undslippa sig några ljud.

När jag kom hem tyckte jag, att det var väl ingen idé att lägga sig, så jag satte på en termos med kaffe, bredde några mackor och

for tillbaks till Valnaren igen. Men det är, som sagoberättaren säger, en annan historia.

Staffan Hellbom

Fältbestämning - en miniguide

PER SMITTERBERG

Under ovanstående rubrik är det tänkt att delge FISK läsare lite tips på enklare bestämningsproblem man kan stöta på. Det handlar inte om "svåra saker", utan sådant Du som skådare kan råka ut för till "vardags". Som första problem har jag valt att reda ut:

Tofsvipa, hane eller hona?

En av vårt lands mest kära och kända budbärare för våren, är nog tofsvipan. De enda konkurrenterna om titeln är möjligen sånglärkan och sädesärulan. Vare sig man står på en gotländsk strandäng eller en åkerteg uppåt landet, har man ofta de våryra viporna över huvudet. Deras akrobatiska luftkonster, som är en del i parningsspelet men även försvar av det tänkta reviret, är en både ljudlig och visuell upplevelse som går utanpå det mesta i "vår fågelvärld".

Vid en hastig anblick tycks alla tofsvipor se lika ut. Men det finns faktiskt flera karaktärer som skiljer hane och hona ifrån varandra, både när de flyger och står på marken. Det är dessa "tecken" som jag tänker förklara nedan, samt visa med några enkla skisser.

(Kent Söderberg, Joakim Ed, Björn Carlsson m.fl.), 4 par rastade i Öknasjön, Härad 23/4-3/5 (Kent Söderberg, Björn Carlsson).

Höst: 2500 ex rastade vid Söderfjärden söder om Lindholmen 24/9-25/10 (Kent Söderberg, Björn Carlsson, Joakim Ed, Lars Broberg). Cirka 1000 ex var kvar 8/11 (Kent Söderberg).

Sista: 35 ex sågs i Söderfjärden söder om Lindholmen 13/11 (Magnus Brandel).

Övervintrande bläsänder är mycket ovanligt i kommunen. De otroliga mängderna ändrar som ses i Söderfjärden, 5000 räknades under en dag, orsakas av att vattenväxter av olika art har ökat lavinartat under några år. Senast det var en sådan här vegetations topp var i slutet av 1970-talet.

Snatterand (39-24)

Vår: 1 par rastade i Söderfjärden, Bergshammar 7/5 (Joakim Ed), 1 par rastade vid Rokaudd, Överselö 12/5 (Kent Söderberg).

Höst: 20 ex rastade vid Söderfjärden söder om Lindholmen 15/10 (Magnus Brandel). Sista: 1 hane, 2 honor sågs i Söderfjärden 27/10 (Kent Söderberg).

De 20 rastande snatteränderna är den största flocken som noterats i kommunen.

Kricka

Första: 3 par rastade vid Rokaudd, Överselö 4/4 (Kent Söderberg, Björn Carlsson, Rickard Sellberg).

Sommar: 35 ex sågs i Valnaren, Länna den 30/6 (Kent Söderberg) och som mest sågs 45 ex i Öknasjön, Härad 24/4 (Kent Söderberg).

Höst: 100-200 ex rastade i Söderfjärden söder om Lindholmen 26/8 (Magnus

Brandel).

Häckar troligtvis i Valnaren, Länna, Skäggesta viltvatten och i Öknasjön, Härad.

Stjärtand

1 par rastade i Söderfjärden, Fogdö 9/4 (Kent Söderberg, Björn Carlsson, Fredrik Ellin, Peter Kjellin, Joakim Ed).

Höst: 20- 30 ex i eklipsdräkt rastade vid Söderfjärden söder om Lindholmen 4/9 (Magnus Brandel).

Årta (22-5)

Första paret obsades i Valnaren, Länna den 23/4 (Kent Söderberg), som mest sågs 3 hanar 1 hona 23/5 (Kent Söderberg).

1 hane obsades i Öknasjön, Härad 23/5 (Kent Söderberg, Joakim Ed, Björn Carlsson).

Arten häckar troligen både i Valnaren och Öknasjön.

Skedand

Häckning: 1 hona med 5 juv sågs vid Mälsåkers viltvatten 28/5 (Janne Andersson).

Vår: 1 par rastade i Öknasjön, Härad den 24/4-7/5 (Kent Söderberg, Björn Carlsson), 1 par flög över Valnaren, Länna 24/4 (Raoul Karlsson).

Höst: 30-200 ex rastade i Söderfjärden söder om Lindholmen 24/9-21/10 (Kent Söderberg, Björn Carlsson, Joakim Ed). Hela 200 ex observerades på samma lokal den 15/10 (Magnus Brandel). Den största ansamlingen som obsats i kommunen.

Sista: 30 ex obsades vid Söderfjärden den 21/10 (Kent Söderberg)

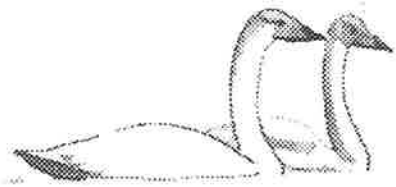
Är detta första konstaterade häckningen av

om Lindholmen 13/11 (Lars Broberg) vilket är den största noteringen i kommunen. Vinter: 80 ex låg kvar i Söderfjärden söder om Lindholmen 2/12 (Kent Söderberg), 2 ad Bergaån 25/12 (Kent Söderberg), 2 ad och 3 juv Mälsåkersviken 27/12 (Björn Carlsson).

Sångsvan

Häckning: 1 par fick ut 5 juv i Öknasjön, Härad (Kent Söderberg), 1 par sågs med ungar i Rönneln, Länna (Bernt Andersson). 1 par Långsjön, Mariefred och 1 par med 3 juv Trehörningen, Mariefred (Peter Kjellin), 1 ex observerades på gungfly Lisjön 17/5 (Raoul Karlsson). Som mest rastade 11 ex i Valnaren, Länna 16/4 (Kent Söderberg) Vinter: 2 ad stod på Lännasjön 6/2 (Bernt Andersson), 2 ad och 5 juv rastade i Bergaån 4-24/12 (Björn Carlsson, Kent Söderberg). 5 häckande par i kommunen är en ökning.

Sädgås

Vår: 10 ex rastade vid Pumphuset, Fogdö 6/4 (Magnus Brandel, Kent Söderberg). Höst: 2 ex rastade i Merlänna 25/9 (Kent Söderberg). Är verkligen sädgås så ovanlig i kommunen?

Bläsgås 4-3

3 ex sträckte förbi Söderfjärden, Fogdö 16/10 (Joakim Ed).

Grågås

Häckning: 1 par, Valnaren, Länna och 1 par i Öknasjön, Härad.

Första: 3 ex Öknasjön, Härad 13/3

Grågässen fortsätter att öka i Söderfjärden som mest sågs 1500-2000 ex rasta i Söderfjärden söder om Lindholmen under september (Lars Broberg).

Kanadagås

Häckning: 2 par Valnaren, 1 par med 4 juv, Talludden, Mälsåker (Björn Carlsson).

534 ex rastade i Söderfjärden öster om Lindholmen 25/10 (Kent Söderberg).

Vitkindad gås (25-2)

Vår: 1 ex sågs norr om Fagerviksholmen den 19/4 (Lars Broberg)

Höst: 1 ex rastade med 100 kanadagäss i Söderfjärden, Fogdö 3/11-8/11 (Kent Söderberg).

Ses årligen med några få exemplar under vår och höst.

Rostand (1-1)

Ny kommunart

1 ex rastade en kort stund i Skäggesta viltvatten, Åker 6/8 (Fredrik Ellin).

Bläsand

Vinter: 1 hane och 2 honor övervintrade vid Mälarbåtar, Strängnäs 3/1-6/2 (Björn Carlsson m. fl.).

Första: 2 par vid Söderfjärden, Fogdö 6/4

Exkursion: Ugglekväll

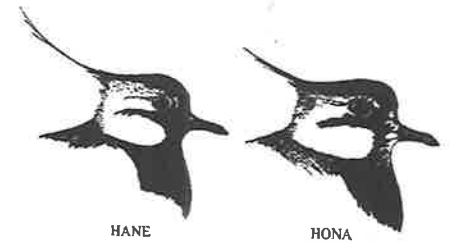

HANE :

Har en tydligare "metallglans" över rygg och vingar än honan. De mindre täckarna, eller fågelns vingknoge, är tydligt blåglänsande. Ansiktsteckningen är distinkt, med skarpa linjer mellan svart och vitt. Den klassiska tofsen är mycket lång. På en flygande fågel syns att handpennorna (fågelns "fingrar") har vita spetsar. Hos hanen är det fyra handpennor som är vita, den fjärde dock något mindre vit men fullt tydligt (se skiss).

HONA:

Är mera "dov" i färgen än hanen. Ovan sidan av vinge och rygg har en varmare ton och ej så metallskimrande utseende. Honans mindre täckare har en grönare ton än hanens kraftigt blåglänsande. Ansiktsteckningen är mindre distinkt, där gränsen mellan svart och vitt är "suddigare". Honan har även en lite smutsigt beige anstrykning på ansiktets ljusa partier. En tydlig könskaraktär är honans vita områden på haka samt bakom näbben (se skiss).

Ugglekväll

Den rubriken på programmet ger en fin känsla av förväntan. För det blir alltid en sån där lugn kväll med månljuset strömmande ner mellan trädtopparna. Och där i skuggan på grenarna sitter de, ugglorna, nästan på rad och bara väntar på att få ropa ut sina många märkliga ljud i natten över oss. En skara andäktigt lyssnande entusiaster.

Så blir det nu aldrig, inte den här gången heller. Det började med att vi kom bort, gruppen hittade oss inte eller någon stod

Detta är olika stort hos varje individ, men är en god könskaraktär på vuxna individer. Vidare är tofsen tydligt kortare än hos hanen. Slutligen har honan, till skillnad från hanen, endast tre handpennor med vita spetsar.

Per Smittberg Irisdalsgatan 10 62142 VISBY

Reserapport

på fel plats. Hur det nu var, blev vi en hel grupp på 10 personer uppe vid Krampan. Fin udde, mörka vatten, varm choklad i matsäcken, gemytlig stämning och inte ett uggleljud så långt örat når. Den del av gruppen som åkte rätta vägen såg både gräsand, kråka och korp. Vi såg ingenting.

Ingen i gruppen vare sig hörde eller såg någon uggle, trots att vi stannade på ett flertal ställen på vägen tillbaka mot Åker. Endast en gång hördes ett mycket oidentifierbart ljud som möjligen kunde härledas till någon uggle. Resten knep näbb hela kvällen. Men det är väl inte alldeles otänkbart att ugglorna faktiskt fanns där och att de i sin tur andäktigt och entusiastiskt lyssnade till skogens alla nya ljud. Så nu vet vi att i alla fall åkers ugglor känner till att Smirnoff vann guld i skid-VM.

Allt blev precis så som det ska vara på en uggleexcursion och vi ser med förväntan fram mot nästa!

Inger Weylandt.

Sörmlandssvararen:

Telefon svarare med fågelobservationer och information från lokalföreningarna:

0157 - 108 64

Några andra nummer:

Stockholm Birdline	08 - 500 277 40
eller	08 - 500 277 45
Öland	0480 - 173 33
Gotland	0498 - 26 42 80
Sverige club 300	071 - 26 83 00

Strängnäs Ornitologiska Klubbs andra excursion 1994 gick till Kullen och Getterön. Deltog gjorde Joakim Ed, Björn Carlsson och Kent Söderberg. Sammanlagt åkte vi 135 mil och såg 85 arter.

På onsdagen och torsdagen satt vi spända framför radioapparaterna och lyssnade på femdygnsprognosen och sjörapporten, om det skulle bli hårda västliga vindar på fredagen, minst 16 m i sekunden, alltså kulingvarning, då skulle vi dra till västkusten. När det är som värst väder är det som bäst att åka iväg och skåda havsfågel. Jo då, det skulle bli hårda västliga vindar, så telefonerna gick varma på torsdag kvällen, vi drar på fredag kväll.

Fredag 31/9, lördag 1/10

Vi åkte från det regniga Strängnäs kl 21.15 mot ett blåsigt Skåne för att spana efter lite vinddrivna havsfåglar. Västvindarna var hårda, det var kulingvarning d.v.s c:a 16 m/s. Hela vägen ned åkte vi genom regn, men när vi kom fram till Kullaberg då slutade det att regna, helt perfekt. Vi anlände till Kullens parkering 04.00 så vi han med en liten tupplur (till kl 05.20) innan det började ljusna och vi började klä på oss hela vinterutrustningen med långkallingar, tröjor, jackor, regnkläder så att hela sällskapet såg ut som uppblåsta michelingubbar. Kl 06.00 anlände vi till betongfundamentet längst ute på Kullaberg, sitter man där och skådar kan man få lite lä. Vi var ungefär tio skådare som uthärdade väderförhållandena. När vi hade satt oss tillrätta hörs en svordom från Björn.

- Fan, jag har imma i tubkikaren, det är kört nu, nej det är ännu värre tuben har pajat, prismorna har lossnat de ligger och

fjärden söder om Lindholmen 11/11 (Kent Söderberg).

Svarthakedopping

2 ex 26/4-mitten av juli, Trehörningen, Mariefred (Peter Kjellin).

Storskarv:

Vår: 2 ex fiskade vid Rokaudd, Överselö 4/4 (Kent Söderberg, Björn Carlsson), 1 ex Lilla Arphusskäret, Söderfjärden 19/4 (Lars Broberg), 2 ex Bredgrundet 25/4 (Björn Carlsson).

Sommar: 3-11 ex observerades i Prästfjärden, Mälsåker 25-31/7 (Björn Carlsson).

Höst: 3 ex Bredgrundet 23/8 (Björn Carlsson), 1-11 ex observerades i Prästfjärden under tiden 8-14/9 (Björn Carlsson), 2 ex sträckte förbi Kyrkviken, Stallarholmen den 17/9 (Kent Söderberg, Fredrik Ellin), 1 ex Obygdön, Mälaren 24/9 (Peter Kjellin), 2 ex Söderfjärden 25/9 (Magnus Brandel), 1 ex Prästfjärden, Mälsåker 8/11 (Kent Söderberg, Fredrik Ellin).

Som vanligt ses storskarv året om i Mälaren, främst vid Prästfjärden. När skall vi hitta den första häckningen?

Rördrom

Vinter: 2-3 ex sågs i Bergaån vid Stensäterbron 4/2-5/3 (Mats Rönngren, Kent Söderberg, Björn Carlsson, Las Broberg m. fl.), 1 ex tutade i Kyrkviken, Stallarholmen 5/4 (Fredrik Ellin), 1 ex hördes vid Morrarön 10/4 (Kjell Thorsén), 2 ex hördes i Lännsjön under våren (Kent Söderberg, Bernt Andersson, Patrik Odelstierna), 3 ex tutade vid Rokaudd, Överselö 3/5 (Björn Carlsson, K Söderberg), 1 ex hördes i

Valnaren, Länna (8/5 (Kjell Thorsén), 1 ex hördes i Öknasjön 23/5 (Kent Söderberg, Björn Carlsson, Joakim Ed) samt 4 revir noterades i Söderfjärden (Lars Broberg)

Häger:

Häckning: Flera bon på en ö vid Stora Rullingen där c:a 40 ex observerades under maj 1994 (Tommy Bejerdal), 2-3 par häckade i Kyrkviken, Stallarholmen (Björn Carlsson).

Vinter: Flera ex övervintrade 1994 bl. a. 1 ex vid Mälarbåtar 1/1 (Kent Söderberg), 1 ex Bergaån 2/1 (Kent Söderberg), 1 ex den 6/12 Bergaån (Kent Söderberg).

Knölsvan

Häckning: 1 par fick ut 3 juv i Mörtsjön, Länna (Kent Söderberg), 3 par häckade vid Mälsåker (Björn Carlsson). 1 par Herrestaviken, Överselö, 2 par runt Ramsö och 2 par Gripsholmsviken (Peter Kjellin), 1 ex sågs ruvande vid Gullringen 6/3 (Raoul Karlsson), ad sågs med 3 juv Nabben, Strängnäs 10/7 (Raoul Karlsson). Antalet häckande par i Söderfjärden har ej granskats men av 110 ex var 23 juv (Lars Broberg).

Som mest sågs 212 ex i Söderfjärden söder

Årsrapport 1994, Fåglar i Strängnäs kommun

1994 blev ett år man minns både i fågelväg och vad det gäller vädret. Under februari fick vi uppleva en riktig vinter: det var hela sex år sedan det var både snörikt och kallt. Vädersituationen påverkade fåglarna kraftigt - t. ex. har antalet skäggesar sjunkit drastiskt under 1994. Antalet fångster minskade med 86% i Söderfjärden, från 917 till 128 (Lars Broberg i brev), och de "säkra" lokalerna har inte visat upp några skäggesar eller häckningar, bara enstaka observationer är gjorda. Det skall bli intressant att följa skäggesen 1995. Fortsätt gärna att rapportera alla era observationer på ovannämnda art. Sommaren däremot blev rekordtorr och varm, med dagstemperaturer kring +30, vilket kanske var avgörande för den rostandinvasion som rädde i hela Sverige. Även Strängnäs kommun gästades av en sådan raritet under sensommaren, när 1 ex observerades vid Skäggesta viltvatten i Åker. Året avslutades med en snöfattig och till största delen mild december vilket gjorde att en del fåglar kunde stanna kvar året ut.

En positiv händelse är att en bäver har byggt en hydda i den västra delen av Valnaren, Länna, vilket i sin tur betyder att en kraftig översvämning igångsattes under våren 1994. Valnaren förvandlades genast till en av kommunens mest besökta och fågelrika områden, där också en mindre sumphöna upptäcktes i maj. Dessutom blev det troligtvis smådoppehäckning i sjön. Stora planer finns nu på att Valnaren skall

restaureras och bli en "riktig" fågelsjö med eventuellt två fågeltorn; det är bara att hoppas. Även vid Bergshammar, Fogdö, blev det en riktig översvämning på grund av att en pump i ett pumphus hade gått sönder, vilket medförde att en hel del tidiga vårfåglar observerades.

Jag vill påpeka att nedanstående fågelobservationer inte är granskade av Rrk. Från och med 1995 skall alla rapporter skickas till:

Kent Söderberg, Kantorstigen 1, 645 91 Strängnäs, före den 15/1 1996.

Storlom:

Häckning: 1 par i Magsjön, Byringe (Bernt Andersson), 1 par med 2 juv Mellanmarviken och 1 par med 2 juv Nedre Marviken (Björn Carlsson),

1 par med två ungar Maljsön, Åkers kronopark (Raoul Karlsson).

1995 skall alla häckande storlommar rapporteras, (se vidare presentationen i 1/95).

Smådopping 2-2

Trolig häckning: 2 ex observerades i Valnaren 24/4 -17/5 (Björn Carlsson, Kent Söderberg m.fl).

Skäggdopping:

110 ex rastade i Mälsåkersviken, Ytterselö 5/8 (Fredrik Ellin), 200 ex rastade i Söderfjärden söder om Lindholmen 24/9 (Björn Carlsson, Joakim Ed, Kent Söderberg), 35 ex var kvar 9/10-8/11 (Kent Söderberg), 35 ex rastade vid Rokaudd, Överselö 6/11 (Kent Söderberg, Fredrik Ellin) och 20 ex vid Mälsåkersviken 6/11 (Kent Söderberg, Fredrik Ellin). De sista 5 exen sågs i Söder-

skramlar mitt i röret. Jag får skåda med handjagaren.

Kl 06.20 kom resans värstingart, en storlabbe kom flygande rakt mot oss och svepte mycket nära kustenlinjen, en kanon obs, som Sven sågs bra i handkikaren. Vidare sträckte det 8 havssulor, några tretåiga måsar, smålommar och en stormfågel som vi tyvärr missade, allt sågs på handkikaravstånd så vissa hade tur i oturen.

Invasionen av nötskrikor visade sig även här, stora mängder gjorde sträckförsök men de vände lika snabbt om igen, nötskrikorna är ju inga direkta flyttfåglar utan mer byggda för kortare flygsträckor från träd till träd. Det är stor brist på både ekollon och bokkottar så de försöker alltså att flyga över till Danmark där det är lika illa ställt med födotillgången.

Kl 10.15 hade det artmässigt lugnat sig så vi gjorde en rundresa runt Skälderviken som har många vackra hamnar och fågellokaler.

Mellan klockan 12.00-16.00 besökte vi bl. a: Svanshals, en liten hamn straxt norr om Kullen, där såg vi ytterligare en tretåig mås samt en obestämd labbe.

Vid Solvik-Farhult sågs många vadare där kärrsnäppa dominerade med 270 ex, vidare sågs 5 kustpipare, 9 myrspov. När vi hade spanat klart vid Farhult begav vi oss till Rännan där ytterligare myrspovar och kärrsnäppor observerades. Kl 16.30 anlände vi till vandrarhemmet i Helsingborg där vi övernattade och hade reparationer verkstad, Björns tub blev tillslut fixad. Efter ett samtal till klubb 300 svararen bestämde vi oss för att på söndagen åka upp

till Getterön, vid Varberg, där hade nämligen 2 större piplärkor visat sig, samt att vinden hade avtagit.

Söndag 2/10

Upp 04.30 för att åka iväg till Getterön. Vinden hade mycket riktigt mojnät, det blåste inte mer än 5 m/s, alldeles för lite vind för Kullen. På vägen upp såg vi en stenfalk och fjällvråk. Kl 06.30 kom vi fram till Getterön och vi började genast leta efter den större piplärka som hade setts utanför naturbokandeln, men den hade tyvärr försvunnit. Istället fick vi se en pilgrimsfalk sitta på en fabriksbyggnad och några blå kärrhökar svepa förbi oss.

Nästa fågellokal på resan blev Morupstänge, som ligger någon mil söder om Getterön, en klassisk vadarlokal väl värd ett besök. Här på stranden satt en ung pilgrimsfalk som nyligen hade slagit en nötskrika. En prutgås och några kärrsnäppor gick oberörda vid pilgrimsfalken. Vid 13 tiden började vi dra oss hem mot Strängnäs igen, trötta och nöjda.

Här är de roligaste arterna:

Smålom 2
Kustpipare 25
Havssula 1 juv 6 ad

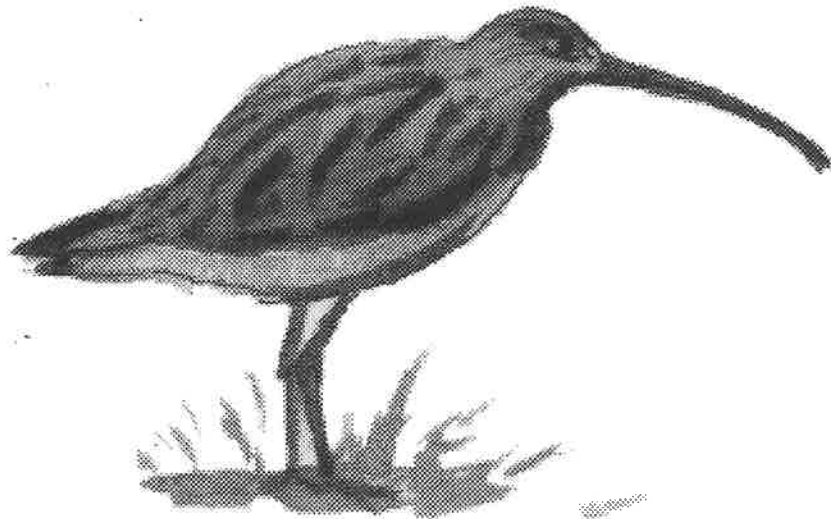
Kärrsnäppa 300
Prutgås 1
Myrspov 12
Stjärtand 5
Storspov 2
Bläsand 200
Gluttsnäppa 1

Alfågel
Storlabb 1
Blå kärrhök 4
Tretåig mås 1 juv 3 ad
Stenfalk 1
Nötkråka
Pilgrimsfalk 2
Nötskrika 100
Tornfalk 2

PS! (Press Stop)
Har ni hört ?
Det sitter en kungsfiskare i diket vid
Mälarbåtar !
Där spankulerar även en vattenrall om-
kring.
Det finns tallbitar i sta'n. (Inte bara av
trä ...)
Ny art för Valnaren - skäggmes.

Ledare:

I programmet "Mitt i Naturen" som sändes våren 1995 behandlades olika typer av våtmarker. Framförallt talade man om restaureringen av Hornborgasjön, samt Vadsjön, Husby-Oppbunda som ligger i södra Sörmland. Men man tog även upp Valnaren vid Länna som ett exempel på självskapande våtmark. I programmet sade Tom Hartman och Carl Otto Mattson:

" En del våtmarker kommer till av en slump. Söder om Strängnäs har en bäverfamilj dämt upp en bäck med oanade följder. Över 100 hektar mark har satts under vatten. En del skog har dött och skönhetsvärdet har mångdubblats. Bäst av allt är att markägaren bestämt att våtmarken får vara kvar. Bävvarnas dämme permanentas." Det tackar vi för.

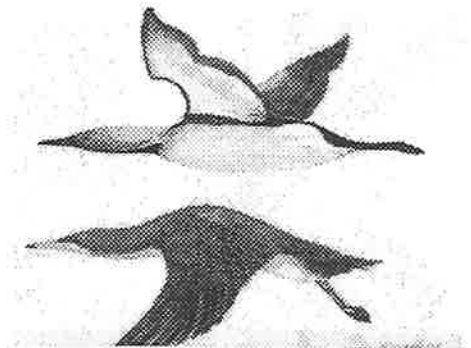
Ett annat bra exempel på våtmark som bör bevaras är Gorsingeholm. Under några veckor i våras översvämmades markerna kraftigt. Vi har länge haft misstankar om att det går ett vår/höststräck över Gorsingeholm och våra tankar visade sig vara riktiga. Under den tid det var översvämmat sågs stora mängder fågel, framförallt vadare, änder och måsfågel. Tänk om vi kunde få kommunen att inse Gorsingeholms naturvärde: det skulle positivt påverka naturupplevelsena både för skådare och "vanliga" flanörer.

Både vid Valnaren och i Gorsingeholm skulle det vara önskvärt med fågeltorn för att kunna överblicka och räkna fåglarna.

Vid Öknasjön har under sommaren hänt mycket. Man har bl. a. gallrat ut sly i hästhagen för att få marken att se ut som den gjorde på 50-talet, och man skall också släppa ut boskap som får beta i det "nya" området. Där Gavelån rinner ut i sjön har man tagit ned en del av buskridån, och det har blivit öppet med bra vadarmarker. Det hela ser riktigt lovande ut. Åk gärna dit och titta.

Jag vill också nämna, att vi fått ett nytt fågeltorn i kommunen. Tornet står i sydöstra delen av Söderfjärden, vid Eksågsåns utlopp. Klubben har tagit på sig ansvaret att sköta de kringliggande markerna, samt att underhålla tornet. Vi ser fram emot att kunna skåda i det nya tornet.

Kent Söderberg

Fåglar i Strängnäs Kommun

Vi skall verka dels för att skydda fåglar och dess biotoper i Strängnäs kommun, dels vara träffpunkt för fågelintresserade.

Klubbens styrelse:

Ordförande	Kent Söderberg
Sekreterare	Joakim Ed
Kassör	Björn Carlsson

Kontaktpersoner:

Kent Söderberg	0152-513 24
Joakim Ed	0152-120 21
Staffan Hellbom	0159-303 49

Ansvarig utgivare:

SOK c/o Staffan Hellbom
Skämbylötvägen 23 E
640 60 Åkers Styckebruk

Utkommer
med två nr per år

Prenumeration och medlemskap
i SOK erhålles genom att sätta in 60:- på
PG 96 88 20-1
(glöm ej avsändare och adress)

Redaktion och layout
Björn Carlsson
Staffan Hellbom

Omslagsbild

ISSN 1102-3368
Omslagsbild
Smådopping
av Kjell Thorsén

Exkursioner 1996

14/1

Vi åker ut till Hässelbyholm och tittar på örnar och annat som kan tänkas visa sig. Samling vid Godsmagasinet (dvs Gamla järnvägsstation) klockan 9.30
Anmälan till Kjell Thorsén
Tel:0152 - 157 64

6/2

Klubbmöte i Studieförbundets lokaler. Förhoppningsvis kan Tage Wahlberg komma och berätta om Fåglar i Sörmland. Vi bjuder på kaffe. Vi träffas kl 19.00
Ingen föränmälan behövs.

12/3

Ugglekväll. Även i år gör vi ett försök att få höra några ugglor. Vi träffas vid gamla järnvägsstation kl 18.00. Anmälan till Björn Carlsson, som även fixar ugglorna...
Tel:0152 - 434 81

16/4

Klubbmöte i Studieförbundets lokaler. Vi träffas kl 19.00.
Ingen föränmälan - men kom gärna!!

5/5

Majmorgon. Vi träffas 4.30 vid Godsmagasinet och åker ut någonstans. Anmälan till Joakim Ed.
Tel.:0152 - 120 21

11/6

Nattsångare. Vi kombinerar årets nattsångarexkursion med ett klubbmöte. Klubbmötet börjar vi kl 19.00 och far sedan ut i naturen. Anmälan till Kent Söderberg.
Tel.:0152 - 513 24

Kom gärna på våra exkursioner. Även om det kan vara skönt att gå för sig själv och skåda, så är det alltid trevligt att träffa andra likasinnade. Alltså, möt upp !!!! Det har ju varit lite så och så med det !!

I detta nummer:

Årsrapporten 1994

Exkursionsrapporter:
Korpbo

Öknasjön

Nattsångare

Ugglekväll

Reserapport

Nästa nummer, som är det första för 1996, beräknas utkomma i slutet av april eller början av maj. Skicka gärna in artiklar, helst före 15 mars.

Glöm inte heller fågelrapporten, som skall skickas till Kent Söderberg, se sidan 4.

GOD JUL och ett **GOTT NYTT ÅR** önskar
vi på REDAKTIONEN.

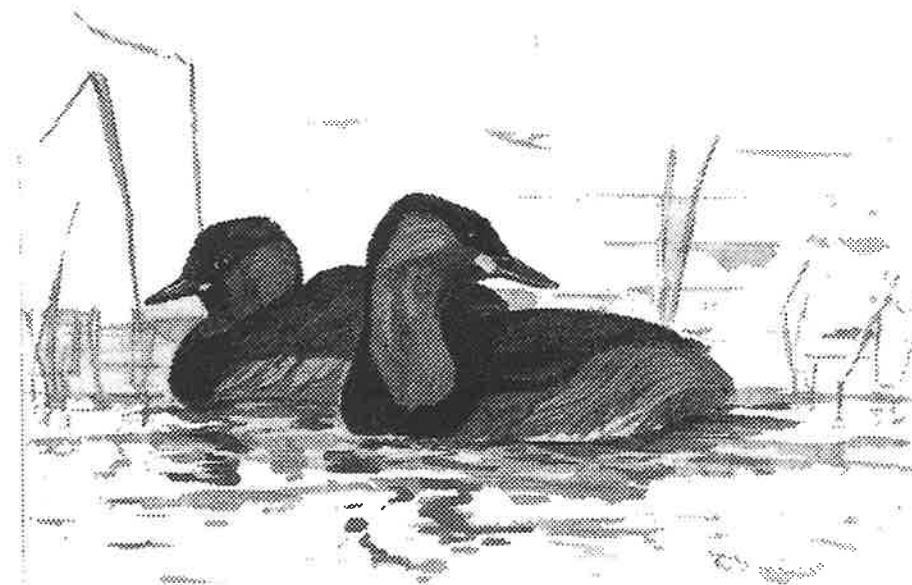

Fåglar i

Strängnäs Kommun

Årgång 5 Nummer 2

December 1995